

ע"פ 44359/07 - אלון לוי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 דצמבר 2017

ע"פ 44359-07 לוי נ' מדינת ישראל

לפני הרכב כב' השופטים:
רון שפירא, נשיא [אב"ד]
בטינה טאובר
תמר נאות פרי
המערער
אלון לוי

נגד
מדינת ישראל
המשיבה

פסק דין

השופט נאות-פרי:

בפניו ערעור על הכרעת הדיון של בית המשפט השלום בחיפה בת"פ 16-10-20860 (כב' השופט בנג'ו) מיום 19.7.2017.

רקע כללי -

1. על פי כתוב האישום שהוגש לבית משפט קמא, ביום 13.3.2016, בשעה 10:50, או בסמוך לכך, בנמל חיפה, הוזרם שמן למי הים מספינת נתב מס' רישי 71100 ("כלי השיט") בה שימוש הנואם, מר אלון לוי (להלן: "המערער"), כקברניט או כסkipper. בהתאם, יוכסה למערער עבירות זיהום מי הים במס' 18 לפיקודת מניעת זיהום מי הים בשםן [נוסח חדש], התש"מ-1980 (להלן: "פקודת מניעת הזיהום").

לצורך הבנת המשפט פסק הדיון, מצאתו לצטט כבר בשלב זהה את הוראות הפוקודה הרלבנטיות לענייננו ונתחיל בסעיף 18(א) לפיקודת מניעת הזיהום אשר קובעות כדלקמן:

"נשפר שמן או ניתן לו לזרום למי ים, ממשרין או בעקביפין, מכל כלי שיט או אליו... בעל או קברניטו של כלי השיט שממנו נשפר השמן ... - דין - קנס 329,000 שקלים חדשים, ואם כבר הורשע פעם בעבירה לפי סעיף זה, דין - קנס כאמור או מאסר שנה אחת".

הוראה נוספת רלבנטית הינה זו אשר בסעיף 21 לפיקודת, כאמור:

"במשפט על עבירה לפי סעיף 18 תהיה זו הגנה טוביה אם יוכיח הנאשם... כי הקברניט נקט כל האמצעים הסבירים כדי למנוע את הזרימה ... ואם נקבעו הליכים כנגד אדם אחר עקב זרימת שמן - כי הוא נקט בכל האמצעים הסבירים כדי למנוע את הזרימה".

2. המערער כפר בעובדות כתב האישום, כאשר עיקר טענתו הייתה כי הוא לא שימוש כקברניט של כלי השיט וכי כל האחוריות בכל הנוגע לזיוהם, הינה של חברת מעגן (להלן: "מעגן") שהוא הבעלים של כל הshit ומדובר בכל האחוריות כלפי המעבידה שלו.

3. בהתאם לעמדתו זו של המערער נשמעו בתיק הראיות, כאשר מטעם המאשימה העידו העדים הבאים: רני אמיר - מנהל יחידה הארץית להגנת הסביבה הימית (להלן: "אמיר"); רמי פלג - רוכז פיקוח וחקירות ביחידה הארץית להגנת הסביבה הימית (להלן: "פלג"); ניר לוינסקי - מנהל התchanה הצפונית ים תיכון ביחידה הארץית להגנת הסביבה הימית (להלן: "לוינסקי"); דוד חרומייך - אחד מאנשי הצוות על כל הshit (להלן: "חרומייך"); עיסמי איאחוב - סקיפר בחברת מעגן (להלן: "איacob"); אנדרואס גיאורגי - עובד בחברת מעגן (להלן: "גיאורגי"); יעקב אוזלאי - מנהל התפקיד של מעגן (להלן: "אוזלאי") וארכ' דרעי - מוכנאי ימי בחברת מעגן (להלן: "דרעי").

4. מטעם המערער העיד הוא עצמו.

הכרעת הדיון קמא

5. בהכרעת הדיון המפורטת והמנומקת של בית המשפט קמא, פורטו הממצאים העובדיים כפי שיעולם מהעדויות של העדים מעלה, פורטו הוראות החוק הרלכנטיות מתוך פקודת מניעת הזיהום והתוכאה הייתה שבית המשפט קמא שוכנע כי הוכחה אשמה של המערער מעבר לכל ספק סביר, משמע שהוא אכן היה הקברניט במועדים הרלכנטיים, היה האחראי על כל הshit, קיבל את החלטה לגבי השhiba שבוצעה, לא עשה כל יכולתו למנוע את הזיהום - ומשכך אחראי לזיוהם.

6. יובהר כבר עתה, כי לא הייתה מחלוקת באשר לעצם העובדה שבוצעו פעולות שאיבה ובקשר לכך שנגרם זיהום למי הים. השאלה אשר הועמדה להכרעת בית המשפט קמא, בהתאם לתשובה של המערער לכתב האישום, והשאלה אשר עומדת לדין בערעור זה הינה אך ורק - האם המערער שימש כקברניט, אם לאו, והאם היה אחראי לפעולות השhiba המזהמות.

הערעור

7. יוער מוקדמית כי המערער לא היה מיוצג בבית המשפט קמא, והוא אף הגיע את הودעת הערעור בעצמו ויצג עצמו בערעור - למורת שהוצע לו על ידי הרכב לא פעם ולא פעמים לשקל לקלוט סיוע ויציג - והוא סרב. בהודעת הערעור, נטען כי בית המשפט הנכבד קמא שגה בקביעותיו העובדיות ובמסקנותיו וכי המערער לא היה הקברניט בשעת גרים הזיהום ופועל בהתאם להוראות של אחרים.

במהלך הדיון שהתקיים בפניינו, חזר המערער על טענותיו בהקשר זה, תוך שהוא מפנה לעדויות שנשמעו בבית המשפט קמא ועליהן סומר את טיעונו לפיהם הוא לא היה הקברניט וכי אין ראיות אשר יכולות לבסס קביעה שכזו. במקביל, ביקש המערער במהלך הדיון, להגיש ראיות נוספות מטעמו. המסמכים שהגשותם הتابקה (ארבעה במספר) סומנו על ידנו ונקבע כי בפסק הדיון נתיחס יותר פירוט, ככל שהיא צורך, לאפשרות להגיש את המסמכים בשלב הערעור.

8. המשיבה, המאשימה בבית המשפט קמא, טענה כי יש לדחות את הערעור. עיקר טענתה הינה שהמדובר בערעור "עובדתי" מובהק, כאשר הכרעת בית המשפט קמא הייתה מבוססת כדיברי וסומכת על בחינה מדויקת של כל הראיות ונתח העדויות והחקירות הנגדיות של העדים. עוד נטען, כי קיימות ראיות למכbir בכל הנוגע לכך שהמערער אכן שימש כקברניט במועדים הרלכנטיים ונתן את ההוראות האופרטיביות לגבי ביצוע השhiba, וכי יש לדחות את כל טענותיו בהקשר זה.

בכל הנוגע לבקשתה להגיש מסמכים וראיות נוספות בשלב העreau - עדמת המשיבה הייתה כי היא מתנגדת למבקש וכי מלא המסמכים שביהם מדובר אינם יכולים לשנות מהכרעת הדיון.

דין והכרעה -

9. לאחר בحינה של הריאות ושקילת טענות הצדדים, בכתב ובעל-פה, אמלץ לחבריו להרכוב, לדוחות את העreau.

10. מוקדמית, נזהר ונבהיר את ההלכה הפסוכה לפיה ערכאת העreau תמעט מלהתערב בקביעות העובדיות של בית המשפט קמא ותעשה זאת רק במקרים נידרים, כאשר על פניו נפלה טעות בולטת באותו קביעות או כאשר קיים חשש אמיתי לעוות דין, כפי שນפק בע"פ 5777/15 **פלוני ב' מדינת ישראל** (8.8.2017):

"הלכה מושרת היא, כי לא בណקל תתערב ערכאת העreau במצבים עובדה ובקביעות מהימנות, אשר נעשו על ידי הערכת הדינית. זאת, בשל היתרון האינגרנטי המוקנה לערכאה הדינית על פני ערכאת העreau, לנוכח יכולתה של הערכאה המבררת להתרשם, באורח בלתי אמצעי, מהעדים, מהאופן שבו מסרו את עדותם, מהתנהגותם, ומשפט גופם (ראו, מבין רבים, ע"פ 5633/12 **ニימן ב' מדינת ישראל** (10.7.2013); ע"פ 2485/00 **פלוני ב' מדינת ישראל** (4.7.2012)."

11. המקרה הנוכחי אינו אחד מאותםקרים חריגים. פסק דין קמא סוקר באופן ממחזה את מכלול הריאות, המדבר במספר רב של עדדים ישירים לאירוע, בית המשפט קמא מתמודד עם כל האמירות של העדים השונים - ומסקנתו העובדתית מבוססת دقבי על התשתית הקיימת. לכן, כבר עתה, ניתן לומר שדין של העreau דchia, ועם זאת - נמשיך בדיון לגבי הקביעות עצמן.

12. לא מצאתי שיש צורך לפרט בפסק דין זה את מכלול הקביעות של בית המשפט קמא, שכן הדבר בהכרעת דין ארוכה ואין תוכלית ביצוט כל האמירות של שלל עדי התביעה כפי שפורטו ע"י בית המשפט קמא. עם זאת, ורק בתמצית, אפנה לריאות המרכזיות הבאות אשר היו בסיס הכרעת הדין ואשר די בהן כדי לחיב את המסקנה כי לא נפל כל פגם במסקנות של בית המשפט קמא.

13. העד אמר, העיד באשר לזיהוי כולם השמן ובאשר לכך שעיל גבי כל השיט אשר ממנו התפשט כולם, היו שני אנשים - האחד בחולצה כחולת והשני בחולצה חומה, אשר פעלו לסתיגת השמן, באמצעות מה שמכונה "פדים" המושלים למים וסוגים את השמן.

14. העד פلغ, גבה הודעה מהמערער ביום האירוע ורשם מזכיר לגבי שייחתו עם ליאנסקי בסמוך לקרות האירוע. לפי עדותו, ליאנסקי מסר לו כי המערער היה מי שפיקד על כל השיט המזהם שמננו התפשט כולם השמן. עוד העיד פلغ, כי על גבי כל השיט זיהה משאבה אשר הובילה לחדר המנוועים של הספינה וממנה יצא צינור, אשר קצהו היה טבול באגן מלא שמן - והכל, זמן קצר מאד בסמוך לאחר זיהוי התפשטות כולם השמן. פلغ העיד בבית המשפט כי הוא המערער בעצמו אישר באזונו כי הוא היה "הסקיפר" של כל השיט ובמהלך גביה ההודעה מסר המערער כי הוא משמש כסkipper בחברת מעגן, של כל שיט שונים, ואף הפנה לשורה 2 בהודעה של המערער עצמו, אותה הוא גבה, שם המערער אומר שהוא היה הסkipper המשיט של כל השיט של מעגן. באשר לאופן שבו אמרוים למנוע כולם השמן כogen זה אשר בו עסקין, הוסיף והעיד פلغ כי לפי הנהל, כאשר יש הצטברות של שמן בחדר המנוועים יש צורך לפניו, אמרוים לשאוב את המים המזוהמים בשמן לבובית יבשתית או לדוברת שמן מיוחדת וכי במקרה הנוכחי המערער החליט לשאוב את השמן לים.

15. **העד ליאנסקי**, העיד כי אף הוא הגיע לזרה בסמוך לאחר שזוזה כתמ השמן וראה כי יש על הסיפון שני גברים האחד עם חולצה כחולה והשני עם חולצה חומה והשניים היו עסקים בניסיונות לספק את השמן אשר התפשט במים באמצעות ה"פדים". אף הוא זיהה על גבי כל' השיט את המשאבה אשר מוחברת מצד אחד לחדר המכונות. הוא בדק את הצינור אשר קצחו היה בתוך מי הים והבחן כי הוא מטפטף משמן ומכוסה בשמן. גם ליאנסקי, בדומה לפalg, העיד כי המערער בעצמו אמר לו שהוא סקיפר של כל' השיט וזאת בمعנה לשאלתו. הוא אף הבHIR כי כאשר הוא פנה אל המערער ושאל אותו לגבי האפשרות שהוא משתמש סקיפר, איזה שהשאלה הייתה ממוקדת והתיחסה לכל' השיט בו עסקין במועד הרלבנטי, ואין מדובר בשאלת כל' השיט לגבי האפשרות שהמעערער היה סקיפר במקרים שונים בכל' שיט אחרים, וחזר על כך שהוא שאל את המערער מי הסקיפר של כל' השיט המזהם והמערער אמר לו שהוא הוא (עמ' 6 שורות 29-31 לפרוטוקול, פסקה יג להכרעת הדין, עמ' 45 שורות 20-22). ליאנסקי אף הוסיף בעדותו כי המערער היה זה שהחליט לנתק את מי השיפוליים לים במקומ לדוברה "יעודית של חברת מעגן אשר אליה היה צרי' לשאוב את מי השיפוליים ואשר עגנה בסמוך לכלי השיט. ליאנסקי אף נשאל לגבי רישיונות משיט, וזאת בזיקה לטענות המערער לפיה רישיון המשיט שלו אינו מאפשר לו להיות סקיפר וליאנסקי מסר כי לערער יש רישיון משיט המכונה "משיט 40" משנת 1999 והדבר מקנה לו את הרשותה להשרות כל' שיט מסוימים ומכאן "משיט 40" וכי צרי' היה תעודה "משיט 50" (המתיחסת ל"ספינה גוררת לשיט חופי") והסביר, כי די היה בתעודה "משיט 40" וכי מלא כל' השיט שבו עסקין רשיי' היה המערער להשרות. ליאנסקי נשאל אם ניתן ולצורך השחתת כל' השיט הרלבנטי בתווך סקיפר וכי מי שנתן את הוראות בכל' השיט היה המערער ובבחינתו הדבר מלמד על כך שהוא היה סקיפר. שלושה אנשי צוות נוספים.

16. **העד חרומיך**, היה אחד מאנשי הצוות על כל' השיט ביחד עם המערער באותו היום. הוא העיד, כי כאשר הגיעו לכל' השיט, לביקשת הממוניים עליו, הוא ירד עם המערער לחדר המণועים וביצע את הפעולות שהמעערער הורה לו לבצע. הוא נשאל אם המערער היה הקברנטי והסביר כי הוא הינה שהוא היה סקיפר שכן הוא עובד בחברת מעגן בתווך סקיפר וכי מי שנתן את הוראות בכל' השיט היה המערער ובבחינתו הדבר מלמד על כך שהוא היה סקיפר.

17. **העד איאהב**, משמש אף הוא כסקיפר בחברת מעגן והגיע על גבי כל' שיט אחר ביום האירוע, עגן בסמוך למקום שבו עגן כל' השיט. לפי עדותו, הוא שאל את המערער למשמעותו והמעערער השיב לו שהצטברו הרבה מים בחדר המণועים כיוון שיש חידרת מים יש צורך לשאוב אותם. איאהב העיד, שהוא אמר למערער שם הוא רוצה לשאוב את מי השיפוליים עליו להציג את כל' השיט אל בסמוך לדוברה הייעודית שנועדה לאיסוף מי שיפוליים ושמנים, ולאחר מכן עזב את המקום ולא ראה את המשך פעולותיו של המערער (עמ' 15 שורות 2-10 לפרוטוקול, פסקאות כ"א-כ"ב להכרעת הדין, עמ' 47 שורות 6-16). איאהב, שהינו סקיפר בעצמו, הוסיף והסביר כי המערער היה סקיפר של כל' השיט במועדים הרלבנטיים, שכן הוא ניהל את תהליכי שאיבת המים המזוהמים וקיבל את החלטות הדרישות. בחקירהתו הנגדית, הופנה איאהב לטענות המערער לפיה איאהב והצוות שלו הם אלו שביצעו את שאיבת המים ואיאהב דחה טענה זו וחזר וסביר כי הוא הגיע עם כל' שיט אחר, עמד ליד כל' השיט שעליו היה המערער, שוחח עם המערער, הדריך אותו לגבי הצורך לשאוב את המים לדוברת השמן הייעודית ועזב את המקום (עמ' 17 שורות 11-24 לפרוטוקול, פסקה כ"ה להכרעת הדין, עמ' 47 שורות 28-33).

18. **העד גיארגוין**, העיד כי ביום האירוע הוא קיבל הודעה מאוזולאי, מנהל התפעול, שקיים נתילת מים בתוך כל' השיט ולאחר מכן שבדק, ראה שakan אחד מהתאים התמלא במ' מים. העד הסביר כי הוא והעובד הנוסף דרעי, החלו לשאוב את מי הים מאחד החדרים (המכונה חדר הגלדים) החוצה וטיפל במקום הנזילה. אלא אז הצטברו מים בחדר המנווע והמשאבה הייתה שם לא עבדה, כך שמתהה למנוע הספינה החלו להצטבר מים מעורבים עם שמן.

לדבריו, הוא פנה למערער באותו שלב לשאול אותו אם הוא רוצה שגיאורגי ודרעי יתקנו את המשאהה ושאבו באמצעותה רק את המים אשר נמצאים מתחת לשמן (שצף על פני המים), אך המערער אמר לו שיש לשאוב את המים יחד עם השמן החוצה, אל הים. גיאורגי עוד חסיף והuid כי הוא זההו את המערער ואמר לו שיש להתחיל ולשאוב את המים וכאשר המפלס ירד לעצור את השאייה לפני שמגעים למפלס שבו צף השמן, אך המערער לא שעה לעצמו ושב את כל המים והשמן החוצה. לאחר שהדבר בוצע, נאלצו השנים לזרוק "פדים" לים על מנת לספג את השמן (עמ' 19 שורות 14-22 לפרוטוקול, פסקאות כ"ח-כ"ט להכרעת הדין, עמ' 48 שורות 12-22). בסוף דבריו, חזר והציג גיאורגי כי המערער היה הסקייפר של כלי השיט במועד הרלבנטי וכי הוא היה מי שנתן את ההוראות על כלי השיט, לרבות בכל הנוגע להתרומות המים ושאיותם (עמ' 21 שורות 3-2 לפרוטוקול, פסקה פ"ד להכרעת הדין, עמ' 59 שורות 17-24).

19. העד אゾלאי, מנהל התפעול של מעגן, העיד כי המערער היה הסקייפר על כלי השיט המזהם. לפי עדותו, ביום האירוע בשעות הבוקר המוקדמות, המערער פנה אליו ומסר לו על תקלות בכליה השיט ואゾלאי שלח את גיאורגי ודרעי לבדוק את הנושא. אゾלאי נשאל כמה וכמה פעמים מדוע הוא מגדר את המערער כמו שהוא הסקייפר של כלי השיט והוא הבahir כי המערער היה האחראי על כלי השיט ואף ציין כי הראיה הינה שהמערער היה זה אשר דיווח על התקלה בבוקר, דיווח אשר לא מבצע כל איש צוות אלא רק הסקייפר. העד אゾלאי אף העיד כי לאחר האירוע המערער שוחח אותו לפחות פעמיים, ביקש ממנו לסייע לו "במצום הנזקים" ולשיטתו המערער **לא** טען בפניו שהוא לא היה הסקייפר, אלא הודה בטעותו, הבין שהוא עשה טעות וביקש סיום.

20. עד התביעה האחרון היה דרעי, אשר העיד כי הוא הגיע לכלי השיט על מנת לפרק את המשאהה מחדר המנווע וראה את המערער וחומריך שואבים את מי השיפוליים, אם כי הוא לא ראה להיכן נשפכים המים ורק בדיעבד הבין שהמים המזהומים נשפכו לים כיוון שראה את המערער וחומריך זורקים "פדים" לים כדי לספג את הכתם השחור שהצטבר על המים כתוצאה מהזיהום. בנוסף, דרعي מסר כי הוא קיבל את ההוראה להגיע לכלי השיט לצורך פירוק המשאהה מנהל התפעול אゾלאי וכי את ההוראות באופן כליל הוא קיבל מהמערער כמו שאחראי על כלי השיט.

21. באשר למהימנותם של עדי המשאהה - בית המשפט בסקרים מפרט כי עדי המשאהה הותירו רושם מהימן וכי לא נמצא סתייה בין העדויות של העדים, בין לבין עצמן, ואף לא סתיירות פנימיות בתוך העדויות. בית המשפט קמא סוקר את העדויות לפרט פרטיהם, ומפנה לחפייה בין הדברים ולכך שלמעשה העדויות מוכיחות האחת את רעותה, תוך שהוא נותן משקל לשאלות שהוטחו על ידי המערער במהלך החקירה הנגדית של העדים.

22. כנגד מצבור עדויות אמינות אלו, הוצגה רק גרסתו הנגדית של המערער עצמו. המערער טען כי מי שהוא על כלי השיט ושימוש ססקייפר היה אהאב ולא הוא, ולחלופין טען כי לא היה צריך מליאו שהייה סקייפר לכלי השיט כיוון שהוא עגן בזח. עוד טען המערער, כי מי שנתן את ההוראה לשאוב את מי השיפוליים המזהומים, היו גורמים במסדר חברות מעגן, כי ההוראה ניתנה לכל העובדים על כלי השיט ולא רק לו, וכי אהאב - אשר היה המנהל היישר שלו - הוא זה שאמור לו "מה לעשות וכייד לעשות". המערער אישר שהוא אכן יכול לשמש ססקייפר והגיע לחברת מעגן על מנת לשמש ככזה, אך כי באותה העת, על כלי השיט הספציפי, הוא לא שימוש ססקייפר, לא נתן הנחיות ולא הפעיל את המשאהה (פסקה מ"ב להכרעת הדין, עמ' 51 שורות 20-24).

23. באשר למערער, בית המשפט קמא מפנה לסתירות שהוא נמצא בעדוינו, הן סתיירות שהתגלו תוך כדי החקירה הנגדית, והן סתיירות למול ההודעה שנגבטה ממנו ביום האירוע - ומסכם כי עדותו הותירה "רושם עגם של עדות חמקמה ומתחכמת", תוך שהוא מנסה "להרחיק עצמו מאחריות גם במחair של סתיירות חזיתות עם שלל עובדות שהוטחו בפניו ועדויות ישירות של כל צוות הספינה" (פסקה ע"ה להכרעת הדין, עמ' 57 שורות 29-31).

סיכום העמדה לגבי הממצאים העובדיים -

24. במצב דברים זה, בודאי שאין עסקין במקרה שבו יש להתערב בקביעת העובדות מטעמו של בית המשפט קמא. נקבע כי הוכח שהמערער מחזיק בתעודה משיטת אשר מאפשרת לו לשמש כסקיפר, המערער שימוש הלהקה למעשה כסקיפר בחברת מגן בתקופה הרלבנטית בכל שיט שונים, המערער שימוש כסקיפר בכל השיט הרלבנטי שבו עסקין בכמה מועדים, כמו גם ביום האירוע, המערער פנה לבוקרו של יומם למנהל התפעול ודיווח לו על תקללה שיש צורך לשאוב מכל הshit, המערער היה על כל הshit בשעה שהוצאות טיפול באוותה תקללה, הוצאות מסר לumarur שהצטברו מים שדורשת תיקון, המערער היה אשר החליט כיצד תבוצע השאיבה, המערער החליט לשאוב את המים מכל הshit ולשפוך אותם אל מי הימים, המערער שוחח עם איאב לפניו שביצעו את השאיבה ואיאב הזכיר לו שיש צורך לנזק את מי השיפוליים לדוברת שמן "יעודית שקיימת בסמוך", המערער ידע בעצמו שאסור לשפוך מי שיפוליים למי הימים וזאת ללא קשר לדברים שמסר לו איאב - ולמרות כל זאת בזעעה השאיבה, בהנחייתו של המערער, וכי השיפוליים נשפכו לים תוך יצירת כתם השמן (אשר לגבי קיומו לא הייתה מחלוקת מילכתית בין הצדדים).

25. אלו הן עיקרי הקביעות העובדיות של בית המשפט קמא ואין כל מקום להתערב בהן. עדימם מהימנים רבים אשר עבדו "מתחת" לumarur מבחינת הזריכיה במקום העבודה, ובמקרה לו, ו"עליו" - העידו כולם שהוא היה האחראי, ורק הוא עצמו טען שלא כך היה, אך עדותם נמצאה כלל מהימנה. לפיכך, הקביעות העובדיות מעלה אכן הוכחו ברף הנדרש ולא נסטה מהן.

המסקנות המשפטיות -

26. על יסוד האמור, ברורה אף המסקנה, המתחייבת, והוא שכן היה מקום להרשיע את המערער בעבירה שיוחסה לו. נזכיר, כי לפי הוראות סעיף 18(א) האחריות ליום מי ים רוכצת על שכם מי שהוגדר כקרים ולאור הראיות - המערער אכן שימוש כקרים.

27. כפי שציין בית המשפט, בסעיף 1 לפకודה למניעת זיהום, אין הגדרה של המונח "קרים". עם זאת, מחייבים אחרים עולה כי "קרים" הוא מי שממנו על כל הshitומי שבעל השליטה על כל הshit צוות הספינה.

חיקוק עיקרי שיש להפנות אליו הינו חוק האחריות לפיצוי נזקי זיהום בזמן, תשס"ד-2004, אשר משתלב עם הוראות הפוקודה למניעת זיהום - שם, בסעיף 1, ק"מ הגדרה של קרים, כדלקמן:

"קרים" - מי שבידו הפיקוח על כל הshit, כמעט נתב;

בדומה - בחוק הספנות (ימאים), תשל"ג-1973, ק"מ בדיקת אותה ההגדרה, ובחוק הספנות (עבירות נגד ביטחון השיט הבין-לאומי ומתקנים ימיים), תשס"ח-2008, ההגדרה הינה הבאה:

"קרים" - מי שבידו הפיקוד החוקי על כל הshit;

חיקוק נוסף, הינו חוק שמירת הנקיון, תשמ"ד-1984, אשר בו סעיף 4(ג), נוקט בזו הלשון:

"הוכח כי פסולת הושלכה מכל שיט, רואים לעניין סעיף 2 את בעל כל הshit, קרים, מפעילו או האחראי לו, ככלו הוא השלים את הפסולת, זולת אם הוכח שלא הוא עשה כן וכי המעשה געשה שלא בידיעתו והוא נקט את כל האמצעים הסבירים למניעת ההשלכה ולגלוות את זהותו של משליך הפסולת".

ובחוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), תשמ"ג-1983, אשר מטרתו דומה למטרת הפקודה למניעת זיהום בה עסקין, הגדרה של "קברניט", מפנה להגדירה הקיימת בחוק הספנות (ימאים), תשל"ג-1973, המוזכרת מעלה.

בחקוק ספנות חופית (היתר לכלי שיט זר), תשס"ו-2005, נמצא את ההגדירה הבאה:
"קברניט" - איש צוות שבידו הפיקוד על כלי שיט;

בפקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], תשל"ט-1979, קיימת הגדרה של "קברניט", כאמור:
"קברניט" - מי שבידו, או שקיבל עליו, השילטה או הפיקוד על כלי שיט, והוא נtab או עובד
המדינה;"

וראו הגדרה זהה שקיימת בפקודת המכס [נוסח חדש], וחיקוקים נוספים שלא נפרט.

בנוסף, ואם נחזר לפיקוד למניעת זיהום, נראה כי בסעיף 19(א) קיימת התיחסות לעבירה נוספת, אשר עניינה זיהום שנגרם ממשן שמוחזק במיכלים על גבי כלי שיט. בסעיף 19(ב) מצוין כי ניתן לנ��וט בהליך פליליים בהתאם לסעיף 19(א) גם במקרה שאינו הקברניט של כלי השיט, ואז - ניתן להציג כראיה תעודת החתוםה על ידי הקברניט. סעיף 19(ג) מוסיף וקובע כי: "בסעיף זה, "קברניט כלי השיט" - מי שצווין קברניט בחוזה עם הצוות". משמעו, שלצורך סעיף 19 בלבד, קיימת הגדרה של "קברניט" המחייבת בחינת החוזה עם הצוות, אך לא קיימת הוראה שכזו לגבי שאר הסעיפים שבפקודת מניעת זיהום - ולכן, הגדרת המונח "קברניט" תהא הגדרה רחבה, הכוללת מי ששימוש בפועל אחראי על כלי השיט, מי שננתן את ההוראות לגבי תפעולו, וממי שהוא בכוחו כדי למנוע את הפעולות שגרמו לזיהום - בדומה למכלול ההגדרות של "קברניט" בחיקוקים לדוגמא שצוינו מעלה.

28. מכאן, שההגדרה של "קברניט" בחיקוקים השונים, בין אם תכליות למניעת זיהומים ושמירה על הניקיון ובין אם אחרת, הינה הגדרה איקוית-פונקציונלית, ומהתיאור של הפעולות שביצוע המערער יש להסיק כי הוא עונה על הגדרת "קברניט" (וראו כי בית המשפט קמא אף מפנה לכמה אמירות של המערער עצמו אשר מהן ניתן ללמידה כי הוא היה מי אחראי על פעולות השאייה ועל כלי השיט בעת ביצוען - (פסקאות פ"ב-פ"ג להכרעת הדין, עמ' 58 שורה 29 עד עמ' 59 שורה 15).

29. עוד נפנה להוראות סעיף 21 לפיקודה, אשר מתיחסות להגנה אפשרית מפני העבירה שבה עסקין, אלא שהumaruer לא הוכיח כי נקט באמצעות סבירים כדי למנוע את הזרימה והזיהום וראו כי הגנה זו רלבנטית בין אם המזהם הוא הקברניט ובין אם ננקטו ההליכים "נגד אדם אחר". כמובן, שאף אם המערער אינו הקברניט אלא "רק" האחראי, אז שהגנה הייתה יכולה לסייע בידו, אלא שהוא לא טען שנקט אמצעים סבירים כדי למנוע את הזרימה ובוודאי שלא הוכיח שנקט באמצעות סבירים כאמור.

30. מהמקובץ עולה כי יש מקום להוראות על דחית הערעור, ואעיר כי לו ניתן היה לישם בהליך הפלילי את הוראות תקנה 460(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, היה זה מקרה מתאים להחלט הוראות התקנה האמורה, שכן הכרעת הדין קמא מפורטת, בהירה, מתיחסת לכל מאגר הריאות, מתמודדת עם כל טענות המערער - ואין כל מקום להתערב בקביעות העובדיות, קל וחומר במסקנה המשפטית הנובעת מהעובדות.

31. להשלמת התמונה, נתיחס עתה לטענות נוספות שהיו בפי המערער.

עדותם של אייאב -

32. במהלך הדיון, הפנה המערער לאמירה של העד אייאב בעמ' 18 לפרוטוקול קמא בשורות 11-9, אשר שם נשאל אייאב לגבי המאורעות ביום האירוע. אייאב נשאל על ידי המערער בחקירה נגדית אם יכול להיות שאייאב היה

הסקופר של כל הshit במועד הרלבנטי, ואיהב השיב כי הוא הגיע בשעה 09:30 לאזרע על גבי כל שיט אחר. בהמשך, מפנה המערער את איהב לעבודה שהARIOU התרחש בשעה 10:30 כולם שעה אחריו שאיהב הגיע לאזרע ואיהב עונה: "אני הגעת בשעה 09:00, זה נכון. אני הגעת מהאניה, אמרתי לו מה לעשות, אני החלטתי למשרדים. אני החלטתי אותו מה לעשות כי אני אדם מקטוע והוא לא. הוא שאל אותי, אז ענתתי לו".

33. המערער טען כי מדברים אלו, אשר נשמעו בסוף החקירה הנגדית של איהב, עולה בבירור כי איהב מודה שהוא זה שנתן את ההוראות למערער ולכן איהב היה הסkopfer ולא המערער, ואיהב היה האחראי לביצוע פעולות השאייה ולא המערער.

34. לא מצאת כי יש ממש בטענה - והיא אף מטעה. אמנם העד איהב השיב שהוא הנחה את המערער ואמנם הוא העד לגבי עצמו שהוא "מקטוע" ואילו המערער "לא מקטוע", אך יש לקרוא את עדותו של איהב כמלול ומכאן שהפרשנות שמייחס המערער לשובבה, הינה פרשנות מטעה ומוסיפה את הדברים מהקשרם. איהב העיד כי הוא הגיע עם כל שיט אחר ונעמד ליד כל שיט שעלי היה המערער, כי המערער שיתף אותו בכך שהצטברו מי שיפוליים ויש צורך ביצוע פעולות שאיבה ואז - כפי שמעיד איהב - הוא אמר למערער שצריך לשאוב את המים לדוברה ייעודית לאיסוף השמן שעוגנת בסמוך. הדברים שאמר איהב (ואין כל סיבה שלא לקבל אותן כמהימנים כפי שקבע בית המשפט קמא), אמנם מתיחסים לסוג של עצה או ריענון זכרון או הנחיה, אך הם בוודאי שאינם מלמדים על כך שאיהב היה skopfer, או על כך שהמעערער לא היה מי שהחליט את החלטות הרלבנטיות. איהב היה skopfer של כל השיט **השני** שהוא הגיע ממהים, והוא לא הפר להיות skopfer של כל השיט המזהם רק בגלל אותה שיחה קצרה בין לבן המערער. המערער העיד בעצמו שהוא יודע שאסור באופן עקרוני להזרים מי שיפוליים מזהמים לים ולכן העובדה שאיהב הזכיר לו את זה ואף הזכיר לו שקיימת דобраה ייעודית לצורן העניין וכי היא עוגנת בסמוך, אינה יכולה לשנות מהמסקנה שהמעערער היה skopfer ואחראי על החלטות בכל הנוגע לשאייה. איהב אינו מmono על המערער, לא הוצאה כל ראייה לפיה ניתן להניח שהוא בכיר ממנה או שהוא נותן לו הוראות וכן אין כל בסיס לטענת המערער בהקשר זה. אף אם נתיחס לאמירה של איהב לפיה "אני אדם מקטוע והוא לא", אז שאין בה כדי ללמד על כך שהמעערער לא היה skopfer ובוודאי שאין בה כדי לשנות מהמסקנה שהוא האחראי בפועל על כל השיט במועדם הרלבנטיים.

35. יתרה מכך, אף אם ניתן היה לומר שיש בדברים של איהב כדי לסתור בדברים אחרים שאמר ואף אם המסקנה הייתה שאין לייחס משקל ממשותי לעדות של עד זה, עדין קיימים עד תביעה רבים אחרים, כפי שפורסם מעלה, אשר לגביים לא התגלו כל סתיות או כל תמיינות ויש בהצברות העדויות שלהם כדי לבסס את המסקנה הבורורה לחובתו של המערער.

יום המשיט - לוג-בוק (LOG BOOK) -

36. אין חולק כי לא הוגש קריאה בבית המשפט קמא הספר המתנהל בכל הshit, המכונה "לוג-בוק". ספר זה, הינו למעשה יומן رسمي לכלי שיט (להלן: "**היוםן**") אשר אליו מתיחסות תקנות הנמלים (יוםן رسمي לכלי שיט), תש"ז-1957 (להלן: "**תקנות היוםן**"). על פי תקנה 11(א)(1), הקברניט של כל השיט הרלבנטי חייב לרשום ביוםן את שמו, ואם הוא מוחלף - את שם הקברניט החדש. שכן עקרונית, ככל שהוא מוצג קריאה, ניתן היה לבדוק מי מופיע שם קברניט. המערער טען בבית המשפט קמא, כמו גם בערעור שבפנינו, כי בהיעדר היוםן לא ניתן לקבוע ממצאים באשר לזהותם של הקברניט וכי רק הרישום ביוםן יכול להוות ראייה מכרעת באשר לזהות הקברניט. טענה זו יש לדחות. הוראות תקנות היוםן אמנים מחייבות רישום פרטים כגון זהות הקברניט, ואמנם היה מקום לנסות ולאתר את היוםן ולהנישו קריאה - אך אין מדובר במחדל חקירה או בחוסר ראייתי ממשמעות.

37. היום אין ראייה קונקלסיבית לזהות הקברניט ואף אם מדובר בהראייה לכואורה בגין זהות הקברניט, אז שניתן להציג ראיות אחרות לסתור את האמור. במקורה הנוכחי, וכפי שכבר פורט מעלה, הובאו ראיות למכביר באשר לזהותו של הקברניט, הן בגין מי שנושא בתואר קברניט והן בגין מי שתפקידו בפועל ככזה. במצב דברים זה, היעדר היום, אין יכול להיות נתון אשר יש בו כדי לשנות את התוצאה שבהכרעת הדיון.

הבקשה לצירוף ראיות בערעור -

38. לאור המבחנים שנקבעו בפסיכיקה - אין מקום לאפשר למעערר להגיש את הראיות שהוא מבקש להגיש במסגרת הערעור, כפי שນפסק בע"פ 334/86 **סבאח נ' מדינת ישראל**, פ"ד מ"ד(3) (1990):

"על-פי סעיף 211 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], בית המשפט רשאי, אם היה סבור כי הדבר דרוש לעשות צדק, לגבות ראיות או להורות לערכאה הקודמת לגבות ראיות שיווה. הסמכות קיימת, אולם על המבוקש להביא ראייה בשלב של ערעור לשכנע, על שום מה לא גילה את הראייה כאשר ניהל את המשפט בדרגה הראשונה, וכן, כי יש בכוחה של הראייה החדשה, אם תתקבל, לשנות באורח מהותי את הממצאים או המסקנות שבפסק הדין".

39. במקורה דן, מדובר במסמכים שלא הייתה כל מניעה לאתר בשלב שבו התנהל התקיק בבית המשפט כאמור, וניתן היה להגיש אותם בעת ניהול ההליך, ללא כל קושי. המערער לא סיפק כל הסבר לגבי הימנעותו מהצגת המסמכים בשלב שבו נוהל התקיק בבית המשפט כאמור, ודין בכך כדי לחיבב את דחיתת בקשתו.

40. מעבר לכך, אין במסמכים כדי לשנות באופן מהותי את הממצאים או המסקנות אשר אליהם הגיע בית המשפט כאמור.

41. **המסמך הראשון** הינו תעודה המשיט של המערער, שהוא ה-"OPERATOR'S CERTIFICATE". לשיטתו, הדבר מלמד על כך שהוא מוסמך רק להיות משיט ולא יכול להיות קברניט. אלא שטעינה זו התרירה כלל נכונה, הן לאור עדותו של ליננסקי שפורטה מעלה לגבי הסוגים השונים של תעוזות המשיט, והן לאור דבריו המערער עצמו אשר מסר כי שימש בפועל כסkipper בכל שיט אחרים של מעגן עם אותה התעודה בדיק.

42. **המסמך השני** הינו טופס בקשה לקבל/לחדר תעודה משיט/מכונן/קברניט נסועים בשכר, של משרד התחבורה שאותו מילא המערער. לא ברור מהמסמך, כמו גם מהקובלה לגבי תשלום האגרה המתחייבת, מתי בדיק הגיש המערער את הבקשה, אך ככל אופן כל מה שניתן ללמידה ממנה זה שהוא בקש לחדר את תעוזת המשיט או המכונן או הקברניט שלו, וזאת בהתאם לשליטה המוגדר כ"ספינה גוררת". لكن, המסמך אינו יכול ללמד על השאלה אם הוא היה קברניט במועדים הרלבנטיים, אם לאו.

43. **המסמך השלישי** הינו תלוש המשкорת של המערער בחברת מעגן לגבי חדש מרץ 2016 (הוא החודש בו אירע היום שבו עסוקין), אלא שמהתלוש לא ניתן ללמידה דבר. טעינה של המערער, כפי שניתן היה להבין אותה במהלך הדיון, הינה שניתן לראותה שהتعريف השעתי אשר לפי חושבה המשקורת היה 35 לשעה וככל הנראה הוא הטעון ששכר זה אינו יכול להתאים לשכר של קברניט. ברור כי עצם הצגת תלוש המשקורת אינו יכול להוכיח את מה שمبוקש המערער להוכיח וזאת בהיעדר כל ראייה אחרת בגין לרף השכר הנוהג. לגבי מסמך זה, חשוב עוד להגיד כי מדובר במקרה בפרוטוקול של הדיון הראשון בתיק עולה כי כבר אז היה המסמך בידיו (עמ' 2 לפרטוקול, שורה 30) והדברים מצטרפים לדברים שנכתבו מעלה.

44. **המסמך הרביעי** הינו גילון של תוכנת "אקסל" אשר לשיטת המערער משקף את שעות העבודה בחודש מרץ 2016. כיוון שאירוע היום התרחש ביום 13.3.2016 (יום ראשון בשבוע), אז שיום קודם לכן היה יום שבת, 12.3.16.

כל הנראה, כפי שניתן היה להבין מהמעערר במהלך הדיון, מטרתו בהציג המסמך הייתה להראות שהוא לא עבד يوم לפני אירוע היזום, וזאת על מנת לסתור את העדות של אוזלי, אשר מסר כי המערר עבד על כל השיט מספר רב של פעמים כסקיפר ואף שימש כסקיפר يوم לפני האירוע. טענת המערר הינה שלא יכול להיות שהוא שימש כסקיפר ביום קודם כיון שהמדובר היה ביום שבת ומכאן שהעדות של אוזלי שקרית, ולא ניתן להסתמך עליה. דא עקא, שעיוון בפרוטוקול של בית המשפט קמא מראה כי אוזלי העיד כי "אלון עבד על הסירהazzo כבר מספר פעמים, ואם אני לא טועה יומם לפני, והוא אמר למשיר לעבד עליה" (עמ' 23 לפרטוקול שורה 21). כמובן, שהעד אוזלי לא העיד בוודאות שהמעערר עבד בעבודה זו או אחרת יומם לפני האירוע אלא סיג את דבריו ואמר "אם אני לא טועה". لكن, בוודאי שאין מדובר בשקר שנתגלה בעדותו של אוזלי, כפי שטען המערר.

45. מכאן, שאין בריאות החדשות, אף אם היה מקום לצרפן, כדי להועיל למעערר.

אחריות חברת מעגן -

46. טענה אחרתה שאליה נידרש הינה טענת המערר לפיה כל האחריות בגין האירוע חייבות היהת ליפול רק על שכמה של מעגן, המעבדה והמעסיקה שלו, וכי לא היה מקום להגיש כתוב אישום כלפי באופן אישי. טענה זו יש לדוחות.

תחילתה יובהר כי הוגש כתוב אישום גם כנגד מעגן, וכפי שהסביר בבית המשפט קמא, מעגן הוודהה, הירושעה ודינה נגזר לתשלום קנס.

מעבר לכך, העובדה שיש מקום להטיל אחריות גם על המעבדה אינה גורעת מהאפשרות להטיל אחריות גם על הארגן הרלבנטי והוראות החוק שצוטטו מעלה הין המוסגרת החוקית הרלבנטית - ואין צורך להוסיף.

סיכום -

47. נוכח כל האמור מעלה, יצא לחברו להרכב לדוחות את הערעור ולקצוב מועדים לתשלום הקנס שהושת על המערר (לגביו לא הוגש ערעור).

תמר נאות פרי, שופטת

השופטת תאובר:

אני מסכימה לפסק דין העמוק של חברותי השופטת נאות פרי.
אף אני סבורה כי הרשותו של המערר מבוססת היבט בעדיות השונות שנמסרו על ידי עדי התביעה עליו عمדה חברתית, אשר כולן יוצרות מארג אחד המבוסס את אשמו של המערר ואת אחוריותו לאירוע. אך יש לציין גם את הודיעתו של המערר מיום האירוע, במסגרתה מסר המערר כי היה הסkipper של כל השיט המזהם, גרסה ממנה ביקש המערר לחזור בה במהלך משפטו, בצוואה נפתחת, כפי שציין בית משפט קמא בהכרעת דיןנו.

מצטרפת אני לעמדת חברותי כי מדובר בערעור על ממצאים עובדיים וקביעות שבמהימנות, אשר אין מקום להטערב בהן, ויש לדוחות את ערעורו של המערר.

בתינה תאובר, שופטת

השופט שפירא, נשיא [אב"ד]:

אני מסכימן.

אוסיף כי בערעור בפנינו טען המערער כי אנשי חברת מעגן "גלאבו" עליו את האחריות תוך ניצול עובדה שהוא עובד חדש ויחסית בחברה. ואולם הרשות מtabסת גם על עדויות של עדים חיצוניים לחברת מעגן שבונינים לא מצביע המערער על כל מניע להטיל עליו אחריות.

**רון שפירא, נשיא
[אב"ד]**

סיכום:

וחולטפה אחד לדחות את הערעור.
באישור הצדדים נקבע הדיון בהעדרם והוא ישלח אליהם בדואר רשום.

המציאות תשלח עותק מפסק הדין לצדים וכן תשלח לערער עותק מהתמליל של הקلتת הדיון בפני בית המשפט ביום 30.11.17.

ניתן היום, כ"ז כסלו תשע"ח, 14 דצמבר 2017, בהעדר הצדדים.

תמר נאות פרוי, שופטת

בטיינה טאובר,
שופטת

**רון שפירא, נשיא
[אב"ד]**